

ภาวะผู้นำการเรียนรู้ของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้
ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษามหาสารคาม
Learning Leadership of School Administrators on the Effectiveness of
Learning Organization of Schools Under the Secondary Educational
Service Area Office Maha Sarakham

ภัทรวดี งามุลตรี^{1*}, ศักดิ์สิทธิ์ ฤทธิสิน² และ คมสันที ขจรปัญญาไพศาล³

Phattarawadee Thamultree^{1*}, Saksit Rittitun² and Komsan Khajornpanyapaisan³

^{1,2,3}สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์และนวัตกรรมการศึกษา มหาวิทยาลัยกาฬสินธุ์

^{1,2,3}Department of Educational Administration,

Faculty of Education and Educational Innovation, Kalasin University

*Corresponding author's email address: phattarawadee.th@ksu.ac.th

วันที่รับบทความ (Received)

22 มกราคม 2569

วันที่แก้ไขบทความ (Revised)

19 มีนาคม 2569

วันที่ตอบรับบทความ (Accepted)

8 เมษายน 2569

บทคัดย่อ

การศึกษานี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาภาวะผู้นำการเรียนรู้ของผู้บริหารและระดับความเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษา 2) ทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรทั้งสอง และ 3) ระบุองค์ประกอบของภาวะผู้นำการเรียนรู้ที่มีอิทธิพลในการพยากรณ์ความเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษามหาสารคาม ดำเนินการด้วยรูปแบบการวิจัยเชิงพรรณนา ประชากรจำนวน 1,811 คน กลุ่มตัวอย่างจำนวน 330 คน ได้มาจากการสุ่มแบบแบ่งชั้นภูมิ จำแนกเป็นผู้บริหาร 66 คน และข้าราชการครู 264 คน เครื่องมือวิจัยคือแบบสอบถามที่มีค่าความเชื่อมั่นด้านภาวะผู้นำการเรียนรู้ (0.987) และด้านความเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ (0.984) สถิติที่ใช้วิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน และการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณแบบขั้นตอน ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเผยให้เห็นข้อเท็จจริงว่า 1) ผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษามหาสารคาม มีการแสดงออกถึงภาวะผู้นำการเรียนรู้ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.502$, S.D. = 0.531) สอดคล้องกับ 2) สถานะความเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษาที่มีการดำเนินการอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.905$, S.D. = 0.749) เช่นเดียวกันนอกจากนี้ยังพบว่า 3) ตัวแปรทั้งสองมีความสัมพันธ์กันในทางบวกในระดับสูงมาก ($r_{xy} = 0.918$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และ 4) จากการวิเคราะห์ตัวแปรพยากรณ์ พบว่าองค์ประกอบทั้ง 7 ด้านของภาวะผู้นำการเรียนรู้ ได้แก่ การเรียนรู้เป็นทีม การนำตนเอง ความคิดสร้างสรรค์ ความยืดหยุ่น การใช้เทคโนโลยี การบูรณาการ และ

การจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ เป็นปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณสูงมาก ($R = 0.920$) และมีความสามารถร่วมกันพยากรณ์ตัวเกณฑ์ได้ร้อยละ 84.30 ($\text{Adjusted } R^2 = 0.843$)

คำสำคัญ: ภาวะผู้นำการเรียนรู้, ผู้บริหารสถานศึกษา, องค์การแห่งการเรียนรู้

ABSTRACT

The purpose of the research were 1) to examine the level of learning leadership of administrators and the level of learning organization of schools, 2) to test the relationship between the two variables, and 3) to identify the components of learning leadership that influence the prediction of the learning organization of schools under the Secondary Educational Service Area Office of Maha Sarakham, using a descriptive research design. The population consisted of 1,811 people, and a sample size of 330 people was obtained through stratified random sampling, categorized into 66 administrators and 264 teachers. The research instruments were questionnaires with reliability values of 0.987 for learning leadership and 0.984 for learning organization. The statistics used included frequency, percentage, mean, standard deviation, Pearson correlation coefficient, and stepwise multiple regression analysis. The findings revealed that 1) the school administrators exhibited a high level of learning leadership overall ($\bar{X} = 3.502$, S.D. = 0.531), 2) the status of the learning organization of the schools was at a high level ($\bar{X} = 3.905$, S.D. = 0.749), 3) the two variables are positively correlated at a very high level ($r_{xy} = 0.918$) with statistical significance at the .01 level, and 4) seven components of learning leadership, namely, team learning, self-directed learning, creativity, flexibility, using technology in work, integration, and creating a learning-conducive environment, are statistically significant factors influencing the status of the learning organization at the .01 level, with a very high multiple correlation coefficient ($R = 0.920$) and a predictive power of 84.30% ($\text{Adjusted } R^2 = .843$).

Keywords: Learning Leadership, School Administrators, Learning Organization

บทนำ

การศึกษาเป็นกลไกสำคัญในการขับเคลื่อนการพัฒนาเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรมของประเทศ ในยุคปัจจุบันการศึกษาเป็นเครื่องมือสำคัญในการสร้างพลเมืองที่มีคุณภาพ โดยเน้นการสร้างระบบการศึกษา

ที่มีคุณภาพและเท่าเทียมกัน (สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2561) การส่งเสริมความสามารถของบุคลากรและระบบการศึกษาที่มีประสิทธิภาพจึงเป็นสิ่งจำเป็น สำหรับการยกระดับคุณภาพการจัดการศึกษาและสร้างความเข้มแข็งให้สถานศึกษาพร้อมรับมือกับความท้าทายในโลกยุคปัจจุบัน (Hoy and Miskel, 2013) ความก้าวหน้าทางวิทยาการและเทคโนโลยีสารสนเทศ ตลอดจนนวัตกรรมทางการศึกษาในปัจจุบัน เป็นปัจจัยสำคัญที่ส่งผลให้องค์การทางการศึกษาจำเป็นต้องปรับเปลี่ยนกระบวนการทัศน์และกลยุทธ์การบริหาร เพื่อให้เท่าทันต่อบริบทความเปลี่ยนแปลงอย่างต่อเนื่อง

แนวคิดการพัฒนาสถานศึกษาให้เป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ (Learning Organization) เป็นกลยุทธ์สำคัญต่อการบริหารงานในยุคปัจจุบัน ซึ่งมุ่งเน้นการพัฒนาศักยภาพทรัพยากรบุคคลให้ถึงขีดสุดเพื่อขับเคลื่อนองค์การให้เท่าทันต่อกระแสความเปลี่ยนแปลงและดำรงอยู่ได้อย่างยั่งยืน (วิจารณ์ พานิช, 2548) สอดรับกับมุมมองที่เน้นย้ำว่าแก่นแท้ของการสร้างองค์การแห่งการเรียนรู้ คือการเปิดโอกาสให้ผู้บริหารสถานศึกษา ครู และบุคลากรทางการศึกษา ได้เพิ่มพูนศักยภาพของตนเองอย่างเต็มที่ อันจะนำไปสู่การประยุกต์ใช้องค์ความรู้เพื่อสร้างสรรค์นวัตกรรมและขับเคลื่อนองค์การให้มีความยืดหยุ่นพร้อมรับมือกับการเปลี่ยนแปลงสูงสุด (Senge, 1990) ความสำเร็จในการบรรลุเป้าหมายขององค์การนั้น มีรากฐานสำคัญมาจากการที่บุคลากรได้รับการพัฒนาศักยภาพและการเรียนรู้อย่างสม่ำเสมอ ส่งผลให้ทิศทางขององค์การในปัจจุบันจำเป็นต้องปรับเปลี่ยนกระบวนการทัศน์มุ่งสู่การพัฒนาที่ยั่งยืนและส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิต โดยบุคลากรต้องยกระดับตนเองให้มีความเป็นมืออาชีพที่เปี่ยมด้วยองค์ความรู้ ทักษะ และประสบการณ์ เพื่อแปรเปลี่ยนเป็นทุนทางปัญญาในการพัฒนาองค์การให้ก้าวหน้าสืบไป (สุวัฒน์ จุลสุวรรณ, 2562)

ภาวะผู้นำที่เข้มแข็งเปรียบเสมือนรากฐานสำคัญในการขับเคลื่อนคุณภาพการศึกษาให้บรรลุตามเป้าหมายที่กำหนดไว้ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ภาวะผู้นำการเรียนรู้ (Learning Leadership) ซึ่งเป็นกระบวนการที่ผู้บริหารมุ่งเน้นการเสริมสร้างและสนับสนุนการจัดการเรียนรู้ให้เกิดประสิทธิผลสูงสุด รวมถึงการสร้างสภาพแวดล้อมที่มีพลังเอื้อต่อการขยายศักยภาพการเรียนรู้ของทุกคนในองค์การ (กนกอร สมปราชญ์, 2560) ซึ่งมีลักษณะของผู้นำที่ตระหนักว่าการเรียนรู้คือทักษะแม่บทของการเป็นผู้นำ โดยมุ่งเน้นการพัฒนาตนเองและฝึกฝนทักษะอย่างตั้งใจและต่อเนื่อง (Kouzes and Posner, 2016) ซึ่งเป็นแนวคิดที่ได้รับความสนใจมากขึ้นในยุคดิจิทัล เนื่องจากการเน้นการสร้างองค์ความรู้ใหม่ การสนับสนุนการเรียนรู้ตลอดชีวิต และการประยุกต์ใช้นวัตกรรมเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา สอดคล้องกับผลการศึกษาของ กนกอร สมปราชญ์ (2557) ที่พบว่าภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาเป็นปัจจัยสำคัญที่ส่งผลต่อการบรรลุเป้าหมายทางการศึกษาและการพัฒนาคุณภาพผู้เรียน โดยเฉพาะอย่างยิ่งการสร้างบรรยากาศแห่งความร่วมมือรวมพลังเพื่อยกระดับสถานศึกษาให้เป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ แนวโน้มดังกล่าวเป็นไปในทิศทางเดียวกับงานศึกษาของ มุกลัดดา อัมไพ (2566) ที่ได้วิเคราะห์อิทธิพลของภาวะผู้นำในบริบทสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาบึงกาฬ ผลปรากฏว่า องค์ประกอบด้านการบูรณาการ ความคิดสร้างสรรค์ และการใช้เทคโนโลยีสมัยใหม่ในการปฏิบัติงานถือเป็นตัวแปรสำคัญที่สามารถร่วมกันพยากรณ์ความสำเร็จในการเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษาได้

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษามหาสารคาม ให้ความสำคัญกับการพัฒนาคุณภาพ การศึกษาของสถานศึกษา โดยได้กำหนดวิสัยทัศน์ในการสร้างผู้เรียนให้มีคุณภาพบนพื้นฐานหลักปรัชญาของ เศรษฐกิจพอเพียง สู่สังคมอนาคตอย่างยั่งยืน โดยมุ่งเน้นเป้าประสงค์ที่จะพัฒนาผู้บริหาร ครู และบุคลากร ทางการศึกษาให้เป็นมืออาชีพ พร้อมทั้งยกระดับสถานศึกษาให้เป็นองค์กรคุณภาพ จากการมีส่วนร่วมจาก ทุกภาคส่วน อย่างไรก็ตาม งานวิจัยที่ผ่านมายังขาดการศึกษาอิทธิพลของภาวะผู้นำการเรียนรู้ในบริบท สังคมมัธยมศึกษามหาสารคามอย่างเจาะลึก ทำให้พื้นที่ขาดสารสนเทศเชิงประจักษ์ในการพัฒนาผู้บริหาร เพื่อขับเคลื่อนสถานศึกษาให้เป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้อย่างแท้จริง การพัฒนาภาวะผู้นำการเรียนรู้จึงเป็น กุญแจสำคัญที่สร้างศักยภาพของบุคลากรและยกระดับสถานศึกษาให้มีความเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ ซึ่งเป็นรากฐานสำคัญที่จะทำให้ผู้เรียนมีคุณภาพและบรรลุตามเป้าหมายของเขตพื้นที่การศึกษาได้อย่างยั่งยืน

จากสภาวะการณ์และความท้าทายข้างต้น ผู้วิจัยเล็งเห็นถึงความสำคัญเร่งด่วนในการวิเคราะห์ เจาะลึกถึงภาวะผู้นำการเรียนรู้ของผู้บริหารสถานศึกษา ซึ่งเปรียบเสมือนกลไกหลักในการขับเคลื่อนความเป็น องค์กรแห่งการเรียนรู้ ภายใต้บริบทของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษามหาสารคาม โดยมีเจตจำนง เพื่อให้ได้มาซึ่งองค์ความรู้และสารสนเทศที่มีคุณค่า สำหรับนำไปประยุกต์ใช้ในการยกระดับประสิทธิภาพ การบริหารงานวิชาการ อีกทั้งยังมุ่งหวังให้ผลลัพธ์จากการศึกษาในครั้งนี้ เป็นฐานข้อมูลสำคัญในการกำหนด ทิศทางนโยบายและวางแผนยุทธศาสตร์เพื่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษาที่เท่าทันต่อพลวัตโลกอย่างยั่งยืน

วัตถุประสงค์การวิจัย

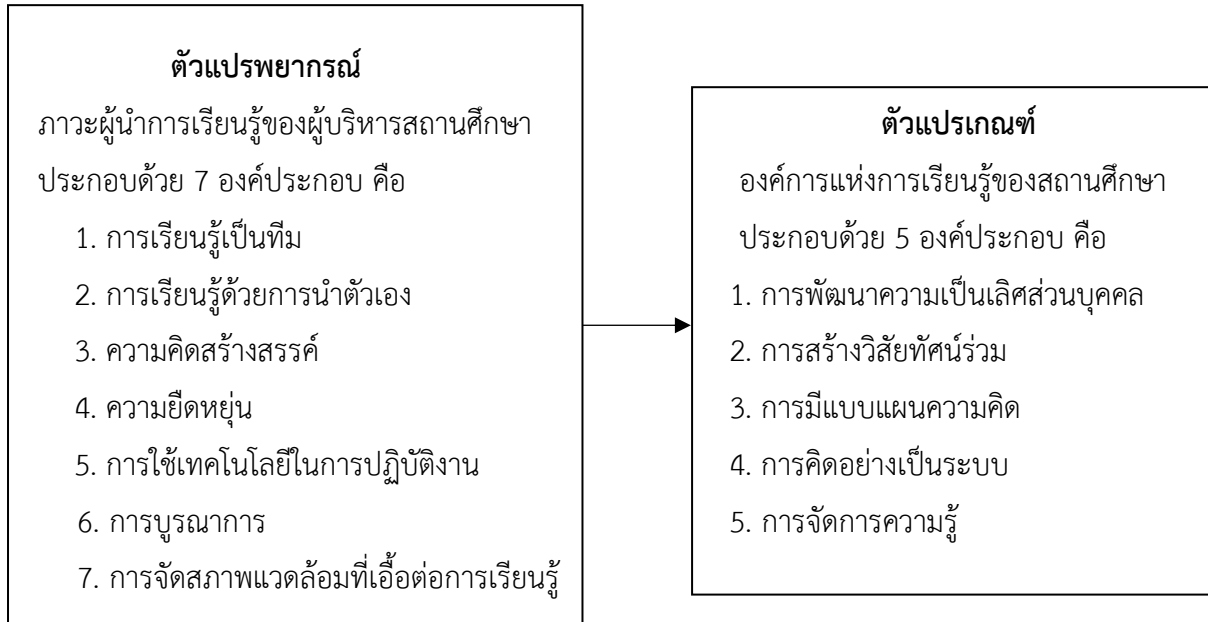
1. เพื่อศึกษาระดับภาวะผู้นำการเรียนรู้ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษามหาสารคาม
2. เพื่อศึกษาระดับการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษามหาสารคาม
3. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำการเรียนรู้ของผู้บริหารสถานศึกษากับการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษามหาสารคาม
4. เพื่อศึกษาองค์ประกอบของภาวะผู้นำการเรียนรู้ของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการเป็น องค์กรแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษามหาสารคาม

สมมติฐานการวิจัย

1. ภาวะผู้นำการเรียนรู้ของผู้บริหารสถานศึกษามีความสัมพันธ์ในทิศทางบวกต่อองค์การแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษา
2. องค์ประกอบของภาวะผู้นำการเรียนรู้ของผู้บริหารสถานศึกษา สามารถพยากรณ์ความเป็น องค์กรแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษาได้ อย่างน้อย 1 องค์ประกอบ

กรอบแนวคิดการวิจัย

จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ผู้วิจัยได้สังเคราะห์กรอบแนวคิดในการวิจัย โดยใช้หลักทฤษฎีของ Senge (1990) ผสานเข้ากับแนวคิดของ วิจารณ์ พานิช (2548) ที่เน้นการจัดการความรู้ (Knowledge Management) เป็นแกนกลางสำคัญที่สุดในการขับเคลื่อนองค์กร ดังภาพ

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1. ประชากรในการศึกษานี้กำหนดขอบเขต คือ บุคลากรในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษามหาสารคาม ที่ปฏิบัติหน้าที่ในสถานศึกษาจำนวน 35 แห่ง ประจำปีการศึกษา 2568 โดยมีจำนวนรวมทั้งสิ้น 1,811 คน ซึ่งจำแนกตามตำแหน่งได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 92 คน และข้าราชการครูผู้สอน จำนวน 1,719 คน

2. กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในกระบวนการเก็บรวบรวมข้อมูล ประกอบด้วยผู้บริหารสถานศึกษาและข้าราชการครู ในสังกัดดังกล่าว รวมทั้งสิ้น 330 คน ซึ่งกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยอาศัยหลักการคำนวณของ Taro Yamane (อ้างใน บุญชม ศรีสะอาด, 2560) ที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 95 (ระดับนัยสำคัญ .05) จำแนกเป็นสัดส่วนผู้บริหาร 66 คน และครู 264 คน โดยดำเนินการคัดเลือกผ่านวิธีการสุ่มแบบแบ่งชั้นภูมิ (Stratified Random Sampling) ซึ่งใช้ขนาดของสถานศึกษาเป็นเกณฑ์ในการจัดแบ่ง

เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยสร้างขึ้นเพื่อใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล คือ แบบสอบถามที่ครอบคลุมตัวแปรด้านภาวะผู้นำการเรียนรู้และความเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ โดยจัดลำดับเนื้อหาออกเป็น 3 ส่วน ดังนี้

1. แบบสำรวจข้อมูลทั่วไป ใช้รูปแบบตรวจสอบรายการ (Check List) เพื่อสอบถามสถานภาพเบื้องต้นของผู้ให้ข้อมูล ได้แก่ ตำแหน่งหน้าที่ และข้อมูลสังกัดขนาดสถานศึกษา

2. แบบวัดภาวะผู้นำการเรียนรู้ของผู้บริหารสถานศึกษา ประกอบด้วยข้อคำถามที่จำแนกออกเป็น 7 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) การเรียนรู้เป็นทีม 2) การเรียนรู้ด้วยการนำตัวเอง 3) ความคิดสร้างสรรค์ 4) ความยืดหยุ่น 5) การใช้เทคโนโลยีในการปฏิบัติงาน 6) การบูรณาการ และ 7) การจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้

3. แบบวัดความเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษา ประกอบด้วยข้อคำถามที่จำแนกออกเป็น 5 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) การพัฒนาความเป็นเลิศส่วนบุคคล 2) การสร้างวิสัยทัศน์ร่วม 3) การมีแบบแผนความคิดอ่าน 4) การคิดอย่างเป็นระบบ และ 5) การจัดการความรู้

ทั้งนี้ ในส่วนที่ 2 และ 3 กำหนดเกณฑ์การให้คะแนนแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ (5-point Likert Scale) ตามแนวคิดของลิเคิร์ต (Likert, 1967)

นำแบบสอบถามไปทดลองใช้ (Try-out) กับผู้บริหารสถานศึกษาและข้าราชการครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษามหาสารคาม ซึ่งมีลักษณะใกล้เคียงกับกลุ่มตัวอย่าง แต่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง แล้วหาคุณภาพของเครื่องมือ ด้านภาวะผู้นำการเรียนรู้ของผู้บริหารสถานศึกษา มีค่าอำนาจการจำแนก (Discrimination) ตั้งแต่ 0.453 ถึง 0.977 ค่าความเชื่อมั่น (Reliability) เท่ากับ 0.987 และด้านการเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษา มีค่าอำนาจจำแนก (Discrimination) ตั้งแต่ 0.653 ถึง 0.966 ค่าความเชื่อมั่น (Reliability) เท่ากับ 0.984

วิธีการรวบรวมข้อมูล

1. ผู้วิจัยได้ดำเนินการประสานงานขอออกหนังสือราชการจากต้นสังกัด คือ คณะศึกษาศาสตร์และนวัตกรรมการศึกษา มหาวิทยาลัยกาฬสินธุ์ เพื่อนำเรียนชี้แจงและขออนุญาตเก็บรวบรวมข้อมูลต่อผู้บริหารสถานศึกษาเป้าหมายในเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษามหาสารคาม

2. การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยดำเนินการจัดเก็บข้อมูลภาคสนามโดยส่งมอบแบบสอบถามให้แก่กลุ่มเป้าหมาย ทั้งในส่วนของผู้บริหารและคณะครูในสังกัด รวมทั้งสิ้น 330 ราย ซึ่งจากการติดตามผลปรากฏว่าได้รับแบบสอบถามกลับคืนครบตามจำนวนที่กำหนด (คิดเป็นอัตราการตอบกลับร้อยละ 100)

3. การเตรียมข้อมูล หลังจากได้รับแบบสอบถามคืน ผู้วิจัยได้นำข้อมูลทั้งหมดมาตรวจสอบความสมบูรณ์และความถูกต้องของการตอบ เพื่อเตรียมความพร้อมสำหรับการนำไปวิเคราะห์ผลด้วยวิธีการทางสถิติ

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

1. สถิติที่ใช้ตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ ดำเนินการโดยใช้สถิติ ได้แก่ การวิเคราะห์ค่าอำนาจจำแนก รายข้อด้วยวิธีการหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน (Pearson's Item-total Correlation) และ

การประเมินค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถามทั้งฉบับ โดยเลือกใช้วิธีสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach's Alpha Coefficient) ซึ่งอ้างอิงตามหลักการของ Cronbach (1990)

2. สถิติพื้นฐานที่ใช้วิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานของผู้ตอบแบบสอบถาม คือ ร้อยละ (Percentage)

3. สถิติพื้นฐานที่ใช้วิเคราะห์ระดับของภาวะผู้นำการเรียนรู้ของผู้บริหารสถานศึกษา และระดับของการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษา ได้แก่ ค่าเฉลี่ยเลขคณิต ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)

4. สถิติที่ใช้ในการทดสอบสมมติฐาน เลือกใช้สถิติดังต่อไปนี้ ข้อ 1 วิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำการเรียนรู้และการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ ด้วยค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน (Pearson's Correlation Coefficient) เทียบกับเกณฑ์การแปลผลของ บุญธรรม กิจปรีดาบริสุทธิ์ (2551) และข้อ 2 ค้นหาองค์ประกอบของภาวะผู้นำการเรียนรู้ที่เป็นปัจจัยทำนายการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ โดยอาศัยการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณวิธีขั้นตอน (Stepwise Multiple Regression Analysis) ร่วมกับสถิติทดสอบ t-test และ F-test

สรุปผลการวิจัย

1. ผลการประเมินสภาวะการณ์ภาวะผู้นำการเรียนรู้ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษามหาสารคาม ภาพรวมจัดอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.502$, S.D. = 0.531) ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ผลการวิเคราะห์ระดับภาวะผู้นำการเรียนรู้ของผู้บริหารสถานศึกษา

สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษามหาสารคาม โดยรวมและรายด้าน

ด้านที่	ภาวะผู้นำการเรียนรู้ ของผู้บริหารสถานศึกษา	ผลการวิเคราะห์		แปลผล	ลำดับ
		$\bar{X}$	S.D.		
1	ด้านการเรียนรู้เป็นทีม	3.507	0.548	มาก	3
2	ด้านการเรียนรู้ด้วยการนำตัวเอง	3.509	0.532	มาก	2
3	ด้านความคิดสร้างสรรค์	3.494	0.523	ปานกลาง	6
4	ด้านความยืดหยุ่น	3.491	0.535	ปานกลาง	7
5	ด้านการใช้เทคโนโลยีในการปฏิบัติงาน	3.514	0.521	มาก	1
6	ด้านการบูรณาการ	3.503	0.524	มาก	4
7	ด้านการจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้	3.497	0.535	ปานกลาง	5
	รวมเฉลี่ย	3.502	0.531	มาก	

เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า มีระดับการปฏิบัติกระจายตัวตั้งแต่ระดับปานกลางจนถึงระดับมาก โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยโดดเด่นสูงสุด 3 ลำดับแรก ได้แก่ การประยุกต์ใช้เทคโนโลยีในการปฏิบัติงาน ($\bar{X} = 3.514$, S.D. = 0.521) การเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง ($\bar{X} = 3.509$, S.D. = 0.532) และการเรียนรู้เป็นทีม ($\bar{X} = 3.507$, S.D. = 0.548) ในขณะที่ด้านความยืดหยุ่น ($\bar{X} = 3.491$, S.D. = 0.535) ปรากฏค่าเฉลี่ยในลำดับสุดท้าย

2. ผลการประเมินความเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษา ภายใต้สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษามัธยมศึกษามหาสารคาม ภาพรวมจัดอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.905$, S.D. = 0.749) ดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 ผลการวิเคราะห์ระดับการเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษา

สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษามหาสารคาม โดยรวมและรายด้าน

ด้านที่	องค์การแห่งการเรียนรู้ ของสถานศึกษา	ผลการวิเคราะห์		แปลผล	ลำดับ
		$\bar{X}$	S.D.		
1	ด้านการพัฒนาความเป็นเลิศส่วนบุคคล	3.941	0.740	มาก	2
2	ด้านสร้างวิสัยทัศน์ร่วม	3.958	0.739	มาก	1
3	ด้านการมีแบบแผนความคิด	3.931	0.725	มาก	3
4	ด้านการคิดอย่างเป็นระบบ	3.817	0.765	มาก	5
5	ด้านการจัดการความรู้	3.877	0.775	มาก	4
	รวมเฉลี่ย	3.905	0.749	มาก	

เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า ทุกด้านมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก โดยด้านที่มีความโดดเด่นสูงสุด 3 ลำดับแรก ได้แก่ การสร้างวิสัยทัศน์ร่วม ($\bar{X} = 3.958$, S.D. = 0.739) การพัฒนาความเป็นเลิศส่วนบุคคล ($\bar{X} = 3.941$, S.D. = 0.740) และการมีแบบแผนความคิด ($\bar{X} = 3.931$, S.D. = 0.725) ในขณะที่การคิดอย่างเป็นระบบ ($\bar{X} = 3.817$, S.D. = 0.765) ปรากฏค่าเฉลี่ยในลำดับสุดท้าย

3. ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ ข้อมูลเชิงประจักษ์บ่งชี้ว่า ภาวะผู้นำการเรียนรู้ของผู้บริหาร มีความสัมพันธ์เชิงบวกกับความเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษาในระดับสูงมาก ($r_{xy} = .918$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ดังตารางที่ 3

ตารางที่ 3 ค่าความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำการเรียนรู้ของผู้บริหารสถานศึกษากับการเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษามหาสารคาม

ตัวแปร	X_1	X_2	X_3	X_4	X_5	X_6	X_7	X_T	Y
X_1	1	.377**	.381**	.343**	.365**	.324**	.367**	.665**	.639**
X_2		1	.395**	.360**	.369**	.385**	.370**	.681**	.639**
X_3			1	.389**	.395**	.402**	.411**	.703**	.651**
X_4				1	.356**	.412**	.377**	.678**	.620**
X_5					1	.399**	.392**	.682**	.632**
X_6						1	.366**	.685**	.608**
X_7							1	.687**	.599**
X_T								1	.918**
Y									1

**มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

เมื่อจำแนกวิเคราะห์รายองค์ประกอบ พบว่าทุกด้านมีความสัมพันธ์สอดคล้องไปในทิศทางเดียวกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์อยู่ในเกณฑ์ระดับปานกลาง เรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ได้แก่ ความคิดสร้างสรรค์ ($r = .651$) รองลงมาคือการเรียนรู้เป็นทีม ($r = .639$) การเรียนรู้ด้วยการนำตัวเอง ($r = .639$) การใช้เทคโนโลยีในการปฏิบัติงาน ($r = .632$) ความยืดหยุ่น ($r = .620$) การบูรณาการ ($r = .608$) และท้ายสุดคือการจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ ($r = .599$) ซึ่งผลลัพธ์ทั้งหมดเป็นไปตามสมมติฐานการวิจัยที่กำหนดไว้

ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ทุกคู่ต่ำกว่า .800 บ่งชี้ว่าไม่เกิดปัญหาภาวะร่วมเส้นตรงพหุ (Multicollinearity) (กลยา วานิชย์บัญชา, 2561) จึงเหมาะสมที่จะนำตัวแปรทั้งหมดไปวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณ

4. ผลการทดสอบสมมติฐานยืนยันว่า องค์ประกอบของภาวะผู้นำการเรียนรู้ของผู้บริหารสถานศึกษา 7 ด้าน ได้แก่ การเรียนรู้เป็นทีม การเรียนรู้ด้วยการนำตัวเอง ความคิดสร้างสรรค์ ความยืดหยุ่น การใช้เทคโนโลยีในการปฏิบัติงาน การบูรณาการ และการจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ ส่งผลต่อการเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษา อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้

ตารางที่ 4 ผลการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณแบบมีขั้นตอน

ตัวแปร	b	Std. Error	β	t	P-Value	Tolerance	VIF
Constant	.405	.084		4.844**	.000		
X ₁	.173	.018	.240	9.400**	.000	.731	1.368
X ₂	.158	.019	.213	8.189**	.000	.706	1.417
X ₃	.151	.020	.201	7.526**	.000	.671	1.490
X ₅	.152	.020	.200	7.675**	.000	.699	1.430
X ₄	.144	.019	.195	7.516**	.000	.708	1.412
X ₆	.118	.020	.156	5.950**	.000	.690	1.449
X ₇	.104	.019	.140	5.364**	.000	.697	1.435
R = .920 R ² = .847 Adjusted. R ² = .843 S.E. _{est} = .156 F = 253.804** Durbin-Watson = 1.922							

**มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากตารางที่ 4 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณอยู่ในระดับสูงมาก ($R = .920$) มีอำนาจในการพยากรณ์ร้อยละ 84.30 (Adjusted. $R^2 = .843$) และมีความคลาดเคลื่อนในการพยากรณ์เท่ากับ 0.156 ($S.E._{est} = 0.156$) เมื่อพิจารณาค่าตรวจสอบภาวะพหุร่วมเชิงเส้น (Multicollinearity) พบว่า มีค่าความคลาดเคลื่อนมาตรฐาน (Tolerance) ต่ำสุดเท่ากับ .690 ซึ่งมีค่ามากกว่า .10 และค่าการขยายความแปรปรวน (VIF) สูงสุดเท่ากับ 1.490 ซึ่งมีค่าน้อยกว่า 10 แสดงว่าตัวแปรพยากรณ์ไม่มีความสัมพันธ์กันเองสูงเกินไปจนเกิดปัญหาภาวะพหุร่วมเชิงเส้น (Hair et al., 2019)

โดยด้านที่มีอิทธิพลต่อการเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษามากที่สุด คือ ด้านการเรียนรู้เป็นทีม (X_1) ($\beta = .240$) รองลงมาคือ ด้านการเรียนรู้ด้วยการนำตัวเอง (X_2) ($\beta = .213$) ด้านความคิดสร้างสรรค์ (X_3) ($\beta = .201$) ด้านการใช้เทคโนโลยีในการปฏิบัติงาน (X_5) ($\beta = .200$) ด้านความยืดหยุ่น (X_4) ($\beta = .195$) ด้านการบูรณาการ (X_6) ($\beta = .156$) และด้านการจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ (X_7) ($\beta = .140$) ตามลำดับ โดยสามารถเขียนอยู่ในรูปสมการคะแนนดิบและคะแนนมาตรฐาน ดังนี้

สมการคะแนนดิบ

$$\hat{Y} = .405 + .173^{**}(X_1) + .158^{**}(X_2) + .151^{**}(X_3) + .152^{**}(X_5) + .144^{**}(X_4) + .118^{**}(X_6) + .104^{**}(X_7)$$

สมการคะแนนมาตรฐาน

$$\hat{Z}_Y = .240^{**}(Z_{X1}) + .213^{**}(Z_{X2}) + .201^{**}(Z_{X3}) + .200^{**}(Z_{X5}) + .195^{**}(Z_{X4}) + .156^{**}(Z_{X6}) + .140^{**}(Z_{X7})$$

อภิปรายผลการวิจัย

จากผลการวิจัย พบประเด็นที่น่าสนใจ ดังนี้

1. ระดับภาวะผู้นำการเรียนรู้ของผู้บริหารสถานศึกษา ภายใต้สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษามหาสารคาม ภาพรวมปรากฏผลอยู่ในเกณฑ์ระดับมาก โดยเมื่อพิจารณาลึกลงไปพบว่า การประยุกต์ใช้เทคโนโลยีในการปฏิบัติงาน เป็นองค์ประกอบที่มีความโดดเด่นสูงสุด

ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากผู้บริหารภายในสังกัดมีความตระหนักรู้ มุ่งมั่นยกระดับสมรรถนะแห่งตน ให้เท่าทันต่อพลวัตการเปลี่ยนแปลงของบริบทสังคมยุคดิจิทัล ควบคู่ไปกับการขานรับนโยบายเชิงรุกของกระทรวงศึกษาธิการ และสอดคล้องตามพันธกิจของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษามหาสารคาม ได้มุ่งมั่นที่จะส่งเสริมการพัฒนาศักยภาพผู้บริหารการศึกษาผู้บริหารสถานศึกษา ครูและบุคลากรทางการศึกษาให้เป็นมืออาชีพ โดยผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัดเข้าร่วมการอบรมพัฒนาศักยภาพ และมีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ทางวิชาชีพเพื่อพัฒนาผู้บริหารสถานศึกษาที่มีความสำคัญในการขับเคลื่อนการพัฒนาคุณภาพ โดยมุ่งมั่นพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษาให้เรียนรู้ พัฒนาศักยภาพตนเอง ร่วมกันเป็นทีม โดยมีชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพที่เข้มแข็ง ส่งเสริมการใช้เทคโนโลยีและสร้างนวัตกรรมการศึกษา มุ่งเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ จนได้รับรางวัลต่าง ๆ มากมาย ซึ่งสะท้อนให้เห็นถึงความสามารถในการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษาที่มีภาวะผู้นำการเรียนรู้ในการบริหารงานจนประสบความสำเร็จ ประเด็นดังกล่าวมีความสอดคล้องกับผลการศึกษาของ ปฏิเวช บุญเกิด (2563) ได้ศึกษาเกี่ยวกับภาวะผู้นำการเรียนรู้ของผู้บริหารสถานศึกษา ในบริบทโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร พบว่า ภาวะผู้นำการเรียนรู้ของผู้บริหารสถานศึกษา โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เช่นเดียวกับข้อค้นพบของ พิเชษฐ์ จันทะศิลา (2560) ที่ได้วิเคราะห์

บริบทของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 25 และยืนยันผลในลักษณะเดียวกันว่า ภาพรวมของภาวะผู้นำการเรียนรู้ในระดับมาก

2. ระดับการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษา ภายใต้สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษามหาสารคาม ภาพรวมปรากฏผลอยู่ในเกณฑ์ระดับมาก โดยเมื่อพิจารณาลึกลงไปพบว่า การสร้างวิสัยทัศน์ร่วมเป็นองค์ประกอบที่มีความโดดเด่นสูงสุด

ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากผู้บริหารภายในสังกัดได้ปฏิบัติดำเนินงานตามพันธกิจของสำนักงานเขตพื้นที่ คือ พัฒนาสถานศึกษาให้เป็นองค์กรคุณภาพ เน้นการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน โดยการดำเนินงานภายในสถานศึกษาที่ผู้บริหารสถานศึกษา ครู และบุคลากรทางการศึกษาในสถานศึกษา มีความรับผิดชอบต่อการเรียนรู้ของตนเอง มีความมุ่งมั่นตั้งใจที่จะแสวงหาความรู้และทักษะใหม่ ๆ และเข้าสู่กระบวนการพัฒนาศักยภาพของตนเองอย่างต่อเนื่องสม่ำเสมอ โดยมีวิสัยทัศน์และเป้าหมายส่วนบุคคลที่ชัดเจน เพื่อยกระดับความสามารถของตนเองให้เชี่ยวชาญ และนำไปสู่การสร้างสรรคผลงานที่ส่งผลต่อการพัฒนาคุณภาพของสถานศึกษาโดยรวม ซึ่งพัฒนาตามการเปลี่ยนแปลงสภาพสังคม แนวคิด นวัตกรรมการศึกษา และสนองนโยบายของกระทรวงศึกษาธิการ เพื่อส่งเสริมผู้เรียนให้มีคุณภาพและองค์การให้มีศักยภาพในการแข่งขันและสร้างความยั่งยืนเกิดเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ สอดคล้องกับการสังเคราะห์หลักวินัยของ Senge (1990) ผสานแนวคิดการจัดการความรู้ของ วิจารณ์ พานิช (2548) เพื่อพัฒนาไปสู่องค์กรแห่งการเรียนรู้ โดยให้ความสำคัญกับการคิดอย่างเป็นระบบ ในฐานะวินัยที่เชื่อมโยงทุกองค์ประกอบเข้าด้วยกัน ซึ่งหมายถึงความสามารถของบุคลากรในการมองเห็นภาพรวม (Holistic View) และเข้าใจความสัมพันธ์ที่เชื่อมโยงกันของปรากฏการณ์ต่างๆ นอกจากนี้ การสร้างวิสัยทัศน์ร่วมกัน ยังเป็นปัจจัยสำคัญที่ผู้นำต้องเริ่มจากการตักต้อนวิสัยทัศน์ส่วนตัว แล้วขยายผลผ่านกระบวนการมีส่วนร่วม เพื่อให้สมาชิกในองค์กรมองเห็นภาพอนาคตที่พึงปรารถนาตรงกัน อันจะนำไปสู่แรงบันดาลใจในการขับเคลื่อนองค์กรร่วมกันอย่างยั่งยืน แนวโน้มดังกล่าวสอดคล้องกับข้อค้นพบของ สุรัสวดี บุญติด และคณะ (2562) ที่ได้ทำการศึกษาโมเดลความเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ภายในบริบทโรงเรียนมาตรฐานสากล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 12 โดยข้อมูลเชิงประจักษ์บ่งชี้ว่า ในทัศนะของผู้บริหารสถานศึกษา ภาพรวมการดำเนินงานจัดอยู่ในเกณฑ์ระดับมาก ซึ่งเมื่อวิเคราะห์เจาะลึกในรายละเอียดปรากฏว่า ด้านการสร้างวิสัยทัศน์ร่วม เป็นองค์ประกอบที่มีค่าเฉลี่ยโดดเด่นเป็นลำดับแรก

3. ผลการตรวจสอบความสัมพันธ์ทางสถิติบ่งชี้ชัดเจนว่า ภาวะผู้นำการเรียนรู้ของผู้บริหารมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับความเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษา อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์อยู่ในเกณฑ์สูงมาก ขณะที่การวิเคราะห์เจาะจงรายมิติพบว่า ทุกด้านมีความสัมพันธ์ สอดคล้องกับตัวแปรตามอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .01 โดยมีความสัมพันธ์อยู่ในระดับปานกลาง ซึ่งผลลัพธ์ดังกล่าวสอดคล้องกับสมมติฐานการวิจัยอย่างสมบูรณ์

ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากภาวะผู้นำการเรียนรู้มีความสำคัญในการพัฒนาสถานศึกษาให้เป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ที่ให้ความสำคัญกับการพัฒนาการเรียนรู้ โดยผู้บริหารสถานศึกษามีทักษะในการบริหารและ

แก้ปัญหาอย่างมีประสิทธิภาพ เข้าใจจุดแข็งจุดอ่อนของตนเองและบริหารบุคลากรอย่างมีประสิทธิภาพ ส่งเสริมสังคมแห่งการเรียนรู้และการพัฒนานวัตกรรมจัดการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับบริบทของสถานศึกษา ที่เป็นหัวใจสำคัญของการศึกษา โดยผู้บริหารสถานศึกษาต้องสร้างการเรียนรู้ให้เป็นวัฒนธรรมองค์กร มีการเตรียมความพร้อมขององค์การเพื่อรับรองสภาพแวดล้อมที่มีการเปลี่ยนแปลงตลอดเวลา สามารถปรับตัวให้อยู่รอดและประสบความสำเร็จตามวัตถุประสงค์ขององค์กรได้ จึงเป็นกลไกสำคัญที่ช่วยขับเคลื่อนคุณภาพ การศึกษา ประเด็นดังกล่าวสอดคล้องกับผลการศึกษาของ ต่วนฮัสนะห์ ลาตอ (2566) ซึ่งได้สำรวจ ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรทั้งสองในบริบทของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 2 โดยผลการวิเคราะห์ชี้ให้เห็นถึงความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งจัดอยู่ในระดับปานกลาง ($r_{xy} = .64$) นอกจากนี้ ยังเป็นไปในทิศทางเดียวกับงานวิจัยของ สุกฤตา วัฒนเกษมสกุล (2562) ที่ได้ตรวจสอบ ความเชื่อมโยงของภาวะผู้นำทางวิชาการกับความเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ ในพื้นที่จังหวัดยะลา และค้นพบ ความสัมพันธ์เชิงบวกอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .01 ซึ่งมีความสัมพันธ์ในระดับสูง ($r_{xy} = .905$)

4. ผลการวิเคราะห์อิทธิพลขององค์ประกอบภาวะผู้นำการเรียนรู้ทั้ง 7 ด้าน ประกอบด้วย การเรียนรู้เป็นทีม การนำตนเอง ความคิดสร้างสรรค์ ความยืดหยุ่น การประยุกต์ใช้เทคโนโลยี การบูรณาการ และการจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ ชี้ให้เห็นว่า ปัจจัยเหล่านี้ล้วนมีบทบาทสำคัญในการกำหนด ความเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษา อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งเป็นข้อค้นพบที่ สอดรับกับสมมติฐานการวิจัยอย่างสมบูรณ์

ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากภาวะผู้นำการเรียนรู้เปรียบเสมือนฐานรากสำคัญในการขับเคลื่อนองค์กร สู่การเปลี่ยนแปลง โดยพฤติกรรมการบริหารที่ชัดเจนของผู้บริหารสามารถส่งผ่านอิทธิพลและสร้างการรับรู้ เชิงบวกให้แก่บุคลากรในองค์กรได้อย่างเป็นรูปธรรม ซึ่งนำไปสู่การยอมรับและร่วมมือกันปฏิบัติงานเกิดเป็น ผลลัพธ์ของการเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ และการเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ ต้องการผู้นำที่มีความยืดหยุ่น ส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ ส่งเสริมให้เกิดการเรียนรู้ด้วยตนเองและเป็นทีม และเปิดโอกาสให้มีการบูรณาการ ใช้เทคโนโลยีสมัยใหม่มาใช้ในการทำงาน ดังนั้น บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาที่ให้ความสำคัญกับการเรียนรู้ ภายในสถานศึกษาจึงเป็นแรงขับเคลื่อนหลัก ที่หากขาดภาวะผู้นำด้านนี้ การเปลี่ยนแปลงวัฒนธรรมองค์กร เพื่อมุ่งสู่การเรียนรู้ก็จะเกิดขึ้นได้ยาก โดยผู้บริหารสถานศึกษาต้องการขับเคลื่อนโรงเรียนให้เป็นองค์การ แห่งการเรียนรู้ที่ประสบความสำเร็จ ควรเน้นการพัฒนาตนเองในด้านการสร้างและสนับสนุนการเรียนรู้เป็นทีม ควบคู่ไปกับการเสริมสร้างความสามารถในการเรียนรู้ด้วยตนเองและจุดประกายความคิดสร้างสรรค์ของ บุคลากรเป็นลำดับถัดไป เพื่อให้การนำองค์กรสู่การเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้มีความยั่งยืนและสมบูรณ์ ประเด็นนี้สอดคล้องกับข้อค้นพบของ มุกลัดดา อัมไพ (2566) ซึ่งได้ตรวจสอบอิทธิพลของภาวะผู้นำการเรียนรู้ใน บริบทสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาบึงกาฬ และชี้ให้เห็นว่า สมรรถนะด้านการบูรณาการ ความคิด สร้างสรรค์ รวมถึงการใช้เทคโนโลยีสมัยใหม่ เป็นตัวแปรสำคัญที่สามารถร่วมกันทำนายความเป็นองค์การ แห่งการเรียนรู้ได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยมีค่าสัมประสิทธิ์การพยากรณ์สูงถึงร้อยละ 90.50

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 จากข้อค้นพบที่บ่งชี้ว่า ภาวะผู้นำการเรียนรู้ในมิติด้านการใช้เทคโนโลยีในการปฏิบัติงาน มีความโดดเด่นสูงสุด ดังนั้น สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษามหาสารคาม รวมถึงสถานศึกษาในสังกัด ควรกำหนดเป็นยุทธศาสตร์หลักเพื่อส่งเสริมศักยภาพผู้บริหาร โดยมุ่งเน้นการบูรณาการเทคโนโลยีดิจิทัลเข้ามา เพิ่มขีดความสามารถในการเรียนรู้และการบริหารจัดการ ควบคู่ไปกับการเลือกสรรนวัตกรรมมาประยุกต์ใช้อย่างชาญฉลาดและสอดคล้องกับบริบท

1.2 จากข้อค้นพบด้านการสร้างวิสัยทัศน์ร่วมเป็นจุดแข็งที่ปรากฏค่าเฉลี่ยสูงสุดในบริบทของ องค์การแห่งการเรียนรู้ หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรนำสารสนเทศนี้ไปใช้เป็นฐานในการกำหนดแนวทางส่งเสริม การมีส่วนร่วมของบุคลากร ทั้งในกระบวนการกำหนดเป้าหมาย การปลูกแรงบันดาลใจ และการสร้างความผูกพันต่อพันธกิจองค์กร อันจะเป็นกลไกสำคัญในการขับเคลื่อนสถานศึกษาให้ก้าวสู่ความเป็นองค์การ แห่งการเรียนรู้อย่างมั่นคงและยั่งยืน

1.3 ผลการวิเคราะห์ชี้ชัดว่า การเรียนรู้เป็นทีมเป็นองค์ประกอบของภาวะผู้นำการเรียนรู้ที่มี อิทธิพลสูงสุดต่อความเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ ดังนั้น สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษามหาสารคาม และสถานศึกษาในสังกัด ควรกำหนดเป็นยุทธศาสตร์หลักในการบริหารจัดการ โดยมุ่งเน้นกระบวนการทำงาน ร่วมกันเพื่อยกระดับสถานศึกษาให้เป็นองค์การแห่งการเรียนรู้อย่างเป็นรูปธรรม

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

จากผลการศึกษาระบุได้ว่าตัวแปรพยากรณ์สามารถพยากรณ์ตัวแปรเกณฑ์ได้สูงถึงร้อยละ 84.30 แต่ยังคงมีส่วนที่เหลือซึ่งเกิดจากปัจจัยอื่น จึงเห็นควรให้มีการขยายขอบเขตการศึกษาโดยการสังเคราะห์ ตัวแปรใหม่ ๆ เข้ามาเพิ่มเติมภายใต้กรอบของภาวะผู้นำการเรียนรู้เพิ่มเติม อาทิ การวิจัย หรือนวัตกรรม การเรียนรู้ เพื่อให้ได้องค์ความรู้ที่ครอบคลุมมิติอื่น ๆ และสามารถนำไปสู่การสร้างโมเดลการพัฒนา สถานศึกษาที่สมบูรณ์ยิ่งขึ้นในอนาคต

เอกสารอ้างอิง

- กนกกร สมปราชญ์. (2557). โมเดลสมการโครงสร้างภาวะผู้นำการเรียนรู้ของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน. *วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น*, 37(1), 1-11.
- กนกกร สมปราชญ์. (2560). *ภาวะผู้นำและภาวะผู้นำการเรียนรู้สำหรับผู้บริหารสถานศึกษา* (พิมพ์ครั้งที่ 2). คลังน่านวิทยา.
- กัลยา วานิชย์บัญชา. (2561). *การวิเคราะห์สถิติขั้นสูงด้วย SPSS for Windows* (พิมพ์ครั้งที่ 12). สามลดา.
- ถ้วนฮัสสนะห์ ลาตอ. (2566). *ภาวะผู้นำการเรียนรู้ของผู้บริหารกับองค์กรแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานราธิวาส เขต 2* [วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต]. มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา. YRU DSpace. <https://wb.yru.ac.th/handle/yr/6991>

- บุญชม ศรีสะอาด. (2560). *การวิจัยเบื้องต้น* (พิมพ์ครั้งที่ 10). สุวีริยาสาส์น.
- บุญธรรม กิจปรีดาบริสุทธิ์. (2551). *ระเบียบวิธีการวิจัยทางสังคมศาสตร์* (พิมพ์ครั้งที่ 10). จามจุรีโปรดักท์.
- ปฏิวะช บุญเกิด. (2563). *ภาวะผู้นำการเรียนรู้ของผู้บริหารสถานศึกษา ขวัญในการปฏิบัติงานของครูที่ส่งผลต่อการดำเนินงานตามมาตรฐานของโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร* [วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต]. มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- พิเชษฐ์ จันทะศิลา. (2560). *ภาวะผู้นำการเรียนรู้ที่ส่งผลต่อชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 25* [วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต]. มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- มุกัดดา อัมไพ. (2566). *ภาวะผู้นำการเรียนรู้ของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาบึงกาฬ* [วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต]. มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร. SNRU e-Thesis. https://gsmis.snru.ac.th/e-thesis/thesis_detail?r=64421247113
- วิจารณ์ พานิช. (2548). *การจัดการความรู้: ฉบับนักปฏิบัติ*. สถาบันส่งเสริมการจัดการความรู้เพื่อสังคม (สคส.).
- สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2561). *ยุทธศาสตร์ชาติ (พ.ศ. 2561 - 2580)*. สำนักงานเลขาธิการของคณะกรรมการยุทธศาสตร์ชาติ.
- สุกฤดา วัฒนเกษมสกุล. (2562). *ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษากับการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษายะลา เขต 3*. [สารนิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต]. มหาวิทยาลัยหาดใหญ่.
- สุรัสวดี บุญติด, วีระยุทธ ชาดะกาญจน์, และ วิโรจน์ พรหมสุด. (2562). รูปแบบการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของโรงเรียนมาตรฐานสากล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 12. *วารสารนาคบุตรปริทรรศน์*, 11(1), 154–165.
- สุวัฒน์ จุลสุวรรณ. (2562). การพัฒนารูปแบบองค์กรแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษามัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 22. *วารสารการบริหารและนิเทศการศึกษา มหาวิทยาลัยมหาสารคาม*, 10(1), 9-20.
- Cronbach, L. J. (1990). *Essentials of psychological testing* (5th ed.). Harper & Row.
- Hair, J. F., Black, W. C., Babin, B. J. and Anderson, R. E. (2019). *Multivariate data analysis* (8th ed.). Cengage Learning.
- Hoy, W. K. and Miskel, C. G. (2013). *Educational administration: Theory, research, and practice* (9th ed.). McGraw-Hill.

Kouzes, J. M. and Posner, B. Z. (2016). *Learning leadership: The five fundamentals of becoming an exemplary leader*. Wiley.

Likert, R. (1967). *The human organization: Its management and value*. McGraw-Hill.

Senge, P. M. (1990). *The fifth discipline: The art and practice of the learning organization*. Century Press.